

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל שצדדים לו

איגוד קופות הגמל בלשכת המסחר, חברות המנהלות קופות גמל

והמוסד הישראלי לבוררות עסקית מיסודן של לשכות המסחר

בישראל

א. פתח דבר

לפני בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים"), להסדר (להלן: "ההסדר") שעניינו קיום של הליך בוררות מוסכמת בין חברות המנהלות קופות גמל (להלן: "הליך הבוררות"). הליך הבוררות מתקיים בעקבות הוראות בדבר פיצוי עמיתים בקופות הגמל אשר פרסם לאחרונה אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, ובמהלכו יתבררו מחלוקות הנוגעות לאופן חלוקת נטל פיצוי העמיתים בין החברות לבין עצמן.

הצדדים להסדר הכובל הם איגוד קופות הגמל בלשכות המסחר וכן 20 חברות המנהלות קופות גמל: אי.בי.אי גמל בע"מ; איילון חברה לניהול קופות גמל בע"מ; אינפיניטי ניהול השתלמות וגמל בע"מ; איפקס ניהול קופות גמל בע"מ; אלטשולר-שחם קופות גמל בע"מ; אנליסט קופות גמל בע"מ; אפסילון ניהול קופות גמל בע"מ; אקסלנס-נשואה גמל ופנסיה בע"מ; דש ניהול קופות גמל בע"מ; הדס-ארוזים קופות גמל בע"מ; הלמן-אלדובי קופות גמל ופנסיה בע"מ; הפניקס פנסיה וגמל בע"מ; הראל גמל בע"מ; ילין-לפידות ניהול קופות גמל בע"מ; כלל פנסיה וגמל בע"מ; מגדל-מקפת קרנות פנסיה וקופות גמל בע"מ; מיטב גמל ופנסיה בע"מ; מנורה-מבטחים גמל בע"מ; פסגות קופות גמל ופנסיה בע"מ ותמיר-פישמן גמל והשתלמות בע"מ (להלן ביחד: "החברות המנהלות קופות גמל שהן צד להסדר"). צד נוסף להסדר הכובל הוא הגוף בו יתקיים הליך הבוררות- המוסד הישראלי לבוררות עסקית מיסודן של לשכות המסחר בישראל.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים ולאחר שקיבלתי את עמדת משרד האוצר בנושא שוכנעתי, כי אף שההסדר חל על חלק ניכר מהשוק, הכבילות שבו אינן פוגעות בגיעה של ממש בתחרות בשוק. כן באתי למסקנה כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בהסדר כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה והנימוקים שיפורטו להלן, ראיתי ליתן פטור בתנאים להסדר דנא.

רשות ההגבלים העסקיים

ב. הרקע לבקשת הפטור

ביום 15 במרץ 2011 פרסם אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר (להלן: "משרד האוצר") מסמך שכותרתו "הכרעה לעניין פיצוי בשל איחור במשיכה של כספים או בשל איחור בהעברה של כספים בין קופות גמל או בין מסלולי השקעה" (להלן: "מסמך ההכרעה"). במסמך ההכרעה ניתנו לחברות המנהלות קופות גמל הוראות הנוגעות לפיצוי עמיתים שספגו הפסדים כספיים בגין חריגה מהמועדים הקבועים בחוק לעניין טיפול בבקשות למשיכת כספים מקופת הגמל, העברת כספים בין קופות גמל שונות והעברת כספים בין מסלולי השקעה שונים באותה הקופה.

על פי הוראות מסמך ההכרעה, נדרשות החברות המנהלות של קופות הגמל לפצות באופן יזום (להלן: "הפיצוי") את העמיתים, וזאת במקרים הבאים:

1. עמיתים שהגישו את הבקשות במהלך תקופת המשבר הכלכלי העולמי, אשר הוגדרה במסמך כתקופה המתחילה ביום 1 ביוני 2008 ומסתיימת ביום 31 בדצמבר 2008 (להלן: "תקופת המשבר"), ושבקשותיהם בוצעו באיחור.

2. עמיתים אשר פנו, עד ליום פרסום מסמך ההכרעה, בתלונה על איחור בביצוע בקשתם, וזאת גם אם בקשתם הוגשה שלא במהלך תקופת המשבר.

כאמור לעיל, יפוצו, בין היתר, לקוחות אשר ביקשו להעביר את כספיהם בין קופות גמל שונות ואשר בקשותיהם טופלו באיחור. מטבע הדברים, היות ואיחור בהעברת כספים מקופה לקופה עלול להיגרם הן בשל הפרת הוראות הדין על ידי החברה המנהלת של הקופה המעבירה, והן בשל הפרת הוראות הדין על ידי החברה המנהלת של הקופה המקבלת, התעוררו מחלוקות רבות בין החברות בנוגע לאופן חלוקת נטל הפיצוי ביניהן בכל מקרה ומקרה. לשם הכרעה במחלוקות אלה (להלן: "המחלוקות") ביקשו הצדדים לפטור דנא להתקשר בהסכם נושא פטור זה.

ג. ההסדר והצדדים לו

איגוד קופות הגמל (להלן גם: "האיגוד"), הפועל באיגוד לשכות המסחר, מאגד תחתיו את 20 החברות המנהלות קופות גמל שהן צד להסדר. חברות אלו הן חברות פרטיות, המנהלות קופות גמל, קרנות השתלמות וקרנות לפיצויים.

המוסד הישראלי לבוררות עסקית מיסודן של לשכות המסחר בישראל (להלן: "מוסד הבוררות") הוא עמותה, אשר הוקמה על ידי לשכות המסחר בשנת 1991 ועוסקת בבורריות ובגישורים בתחומים שונים.

לאור המתואר לעיל, התקשר איגוד קופות הגמל עם מוסד הבוררות בהסכם מסגרת לקיום בוררות, ובכוונתו לפנות לחברות המנהלות קופות גמל שהן צד להסדר ולהמליץ להן ליישב את המחלוקות השונות ביניהן במוסד הבוררות, ועל פי התנאים שהוסכמו בהסכם זה (להלן: "ההסדר" או "המלצת האיגוד לחברות בו").

רשות ההגבלים העסקיים

ד. השפעת ההסדר על התחרות

מטרתו של ההסדר נשוא החלטה זו היא לקבוע פלטפורמה מוסכמת, בה יתבררו המחלוקות שבין החברות המנהלות קופות גמל שהן צד להסדר לבין עצמן. הבוררות תתנהל במוסד הישראלי לבוררות עסקית מיסודן של לשכות המסחר בישראל, על ידי בוררים מטעמו ובהתאם לחוק הבוררות.

קביעת פלטפורמה מוסכמת מעין זו להתדיינות בין החברות המנהלות קופות גמל שהן צד להסדר, אינה מעלה, כשלעצמה, חשש מפגיעה משמעותית בתחרות בין לבין עצמן. בהקשר זה, יש לציין כי הליך הבוררות מחליף הליך שהיה מתקיים ממילא בין חברות אלו בבית משפט וכי המחלוקות צפויות להתברר בפני בוררים עצמאיים. יתרה מכך, הובהר לי על ידי האיגוד שההסכמות שהושגו בין האיגוד לבין מוסד הבוררות לא יחייבו את החברות המנהלות קופות גמל החברות באיגוד, ואלה יהיו רשאיות לפתור את המחלוקות ביניהן בכל דרך אחרת, לרבות קיום הליך בבית משפט או התקשרות עם מוסד בוררות אחר.

עם זאת, עלולות לעלות חששות מפגיעה בתחרות, במישור שבין החברות המנהלות קופות גמל החברות באיגוד, לבין החברות המנהלות קופות גמל שאינן חברות באיגוד. במקרה שלפנינו, נחה דעתי כי יתאפשר לחברות המנהלות קופות גמל שאינן חברות באיגוד להתחרות באלו החברות באיגוד על בסיס שווה, זאת לנוכח הבהרת האיגוד כי הוא יאפשר גם לחברות המנהלות קופות גמל שאינן חברות בו לעיין בהסכם לקיום הבוררות וליישב במוסד הבוררות מחלוקות, אשר הן צד להן, בתנאים זהים לאלו המוצעים לחברות האיגוד.

לצד האמור לעיל, עלול לעלות גם החשש ששיתוף הפעולה בין החברות המנהלות קופות גמל במסגרת הליך הבוררות עצמו, יזלוג לנושאים נוספים, אשר חורגים מגדר המחלוקות בין החברות כפי שהוצגו לי, ובאופן שיפגע בתחרות בשוק. חשש זה מתעצם במקום בו הצדדים להסדר מהווים חלק ניכר מהשוק, כמו במקרה שלפנינו. ברם, גם באשר לחשש זה נחה דעתי, זאת מאחר שהובהר לי על ידי האיגוד כי במסגרת הליך הבוררות יתבררו אך ורק מחלוקות שהתעוררו בין החברות המנהלות של קופות הגמל בנוגע לאופן חלוקת נטל הפיצוי היזום, אותו הן נדרשות לשלם לעמיתים על פי הוראות מסמך ההכרעה.

ה. סוף דבר

לאור האמור לעיל, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש למשך **שנה אחת** מהיום.

רשות ההגבלים העסקיים

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בתוך 45 יום בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים, או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

פרופ' דיויד גילה

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"ז בכסלו תשע"ב

13 בדצמבר 2011